

För kristna kan forskningen om människans släktingar väcka en del frågor. Hur går den ihop med Adam och Eva och med att människan är skapad till Guds avbild? skriver Sebastian Ibstedt. Bilden: Anna Wedell, professor vid Karolinska Institutet, presenterar upptäckten nobelpristagaren Svante Pääbo gjort.

FOTO: HENRIK MONTGOMERY/TT

Tron står och faller inte med en viss skapelsemodell

Det är olyckligt att många kristna har intagit en dogmatisk inställning i frågan om människans ursprung, skriver Sebastian Ibstedt.

Nobelpriset i medicin eller fysiologi har i år väckt en del uppmärksamhet. Den svenske forskaren Svante Pääbo fick priset för sina studier av neandertalarnas dna. Han har inte bara lyckats sekvensera hela arvsmassan hos den numera utdöda människoformen utan också visat att neandertalare och moderna människor fick barn tillsammans. Enligt gängse teorier delade vi en gemensam förfäder för cirka 500 000 år sedan. När den moderna människan lämnade Afrika för 70 000 år sedan träffade vi åter på neandertalarna och var så pass lika dem att vi kunde få barn tillsammans. Pääbo har visat att vår arvs massa i dag innehåller 1-4 procent neandertal-dna och att denna andel var ännu högre förr.

INGEN VET VARFÖR neandertalarna försvann. Pääbos forskargrupp har nyligen studerat en mutation som är unik hos den moderna människan jämfört med neandertalare och primater. Den verkar leda till en klart ökad tillväxt av nervceller i neocortex, den del av hjärnan som ansvarar för högre kognitiva förmågor. Man vet inte om den också leder till ökad intelligens, men den har före-

slagits vara en bidragande orsak till att den moderna människan så småningom konkurrerade ut neandertalarna.

NÄR NEANDERTALARNA först upptäcktes i mitten av 1800-talet ansågs de vara tämligen primitiva, men sedan dess har deras status uppraderats. Detta har vi inte bara Pääbo att tacka för, utan många arkeologiska fynd tyder på att de kunde tala, tillverka sofistikerade stenverktyg, kläder och båtar, göra upp eld och tillaga mat. De skapade grottmålningar och musikinstrument och åtminstone mot slutet av tidsperioden då de levde verkar de ha begravt sina döda, vilket vissa forskare har sett som tecken på att de utövade religion.

För kristna kan forskningen om människans släktingar väcka en del frågor. Hur går den ihop med Adam och Eva och med att människan är skapad till Guds avbild? Även om fossil och genetik inte kan bevisa Adam och Evas existens finns det, i motsats till vad många hävdar, inte heller några bevis mot att de skulle vara våra, och kanske även neandertalarnas, förfäder. Bland bibelforskare finns olika teorier om Adam och Evas historicitet, när de kan ha levt och om det fanns andra människor samtidigt.

Ungjordskreationister, liksom Johnny Bergman som skrev i Dagen 14/10, har vanligen hävdat att neandertalarna var vanliga människor som anpassats till ett bistert klimat och led av olika sjukdomar. Denna teori stämmer väl med att de fick barn med moderna människor, men har möjligen svårare att förklara de genetiska skillnaderna mellan de båda grupperna. Tidsperspektivet blir också en utmaning, då man behöver förklara neandertalarnas uppkomst och försvinnande inom loppet av ett par hundra år.

I KONTRAST TILL detta har företrädare för den så kallade gammaljordskreationismen ofta hävdat att neandertalarna skapades separat av Gud. De är inte Guds avbild och inte släkt med människan. Man tar då fasta på skillnaderna

mellan grupperna men har haft svårt att förklara hur vi kunde få barn tillsammans.

DEN EVOLUTIONÄRA kreationismen tänker sig i stället att Gud har använt evolutionsprocessen som ett verktyg. Man ser då neandertalarna som avlägsna släktingar till oss, precis som gängse vetenskap säger, och anser sig därmed kunna förklara både likheterna och skillnaderna. Utmaningen här blir i stället att beskriva neandertalarnas förhållande till Gud och Adam och Eva.

En del teologer, till exempel William Lane Craig, har föreslagit att Adam och Eva levde redan för 500 000 år sedan och tillhörde släktet *Homo heidelbergensis*. De skulle i så fall vara förfäder till både oss och neandertalarna. Andra har tagit fasta på att Adam och Eva inte nämns i skapelseberättelsens första kapitel. I stället är det mänskligheten (adam på hebreiska) som skapas till Guds avbild. Detta kan i så fall ses som en bredare beskrivning och behöver inte begränsas till enbart Adam och Evas ättlingar. Ytterligare andra har betraktat "Guds avbild" som en beskrivning av vår relation till Gud och något som man kan ha mer eller mindre av.

Intressant nog har företrädare för alla modellerna ovan uttryckt

uppskattning för Pääbos forskning och menar att det är ett välförtjänt nobelpris. Detta trots att man tolkar hans forskning på väldigt olika sätt. Kanske kan detta vara ett lugnande besked för den som upplever forskningen som utmanande: Man kan komma till olika slutsatser i denna fråga, och den kristna tron står och faller inte med en viss modell.

MÅNGA KRISTNA har intagit en dogmatisk inställning i frågan om människans ursprung. Detta är olyckligt – vetenskapen är föränderlig och det är inte självklart att Bibeln adresserar just de vetenskapliga frågor som vi är intresserade av. Det är lätt att ta till sig nya vetenskapliga upptäckter kritiskt om de bekräftar det vi redan tror och avfärda dem som inte gör det. I stället behöver vi våga pröva och utvärdera teorier – det är Guds skapelse vi studerar även om vi inte vet i detalj hur han gjorde.

SEBASTIAN IBSTEDT, doktor i mikrobiologi, läkare, ordförande för Svenska Apologetiksällskapet

REPLIK
Läs på Dagen.se/debatt

Johnny Bergman: Nobelpristagarens forskning bevisar inte evolutionen (14/10)